

Slovenski dom

Štev. 89.

V Ljubljani, sreda 19. aprila 1939.

Leto IV

Mnenje angleških odločujočih političnih krogov:

Zakaj Anglija ne verjame v možnost bližnje evropske vojne

London, 19. aprila. o. V londonskih vodilnih političnih krogih so mnenja, da se je položaj po Rooseveltovi spomenici močno razjasnil in navzlic nemškemu in italijanskemu ogorčenju celo izboljšal. Neposredna nevarnost za vojno je izginila. Da je temu tako, pričajo po angleškem mišljenju naslednja dejstva:

1. Voditelja Nemčije in Italije sta po tej izjavi prepričana, da je nemogoča kakršnakoli nova sprememba sedanjega stanja na svetu brez splošne vojne. To je uspeh angleških in francoskih prizadevanj za ustvaritev mirovne fronte narodov.

2. Pokazalo se je, da italijanska javnost in italijanska vlada nista naklonjeni misli na vojno.

3. Uspeh naglega vojnega udara od Italije in Nemčije je zdaj onemogočen, ker so demokratične države in njihove zaveznice na to pripravljene in imajo glede tega že skušnje.

4. Niti Italija, niti Nemčija ne moreta prenesti dalje ali celo dolge vojne zaradi pomanjkanja živeža in surovin.

5. Nemčija zanikuje, da bi nameravala zasesti Gdansk.

Predlog za uvedbo obvezne vojske službe v Angliji

London, 19. aprila. o. 50 angleških poslancev iz vladne skupine, med njimi več ministrov, je vložilo pri predsedniku poslanske zbornice nujen predlog naj se takoj začne razprava o načelni uvedbi obvezne vojske službe ter o mobilizaciji vseh narodnih gospodarskih sil. Kaže, da se bo razprava o tem za evropski mir nad vse važnem vprašanju začela še na prihodnji seji angleške zbornice. V zvezi s tem predlogom bo zbornica sklepala tudi o ustanovitvi ministrstva za oborožitev in preskrbo ob vojni. To ministrstvo naj bi prevzel stari in izkušeni politik Churchill, ki velja za enega najhujših nasprotnikov Nemčije v Angliji.

Holandija mobilizira vodo za svojo obrambo

Davzlic razburljivim vestem, ki se zadnje čase širijo o tem, da grozi Holandiji neposredna nevarnost od Nemčije, poteka življenje v Holandiji čisto mirno. Holandsko ljudstvo se zaveda naslednjih dejstev:

Holandija pomeni za Nemčijo lahko izhodišče za ogražanje Anglije, lahko pa ob vojni, ko bi bila Nemčija, z morja zaprta, pomeni nevtralna Holandija Nemčiji tudi edino možnost za dobivanje živeža in surovin po morju, kakor se je to pokazalo v svetovni vojni. Zaradi tega Holandci ne verjamejo v nemški napad, čeprav vedo, da njihova država predstavlja lepo vabo za Nemčijo.

Holandija je po svojem zlatega zaklada četrti država na svetu, njeno poljedelstvo in industrija sta krasno razviti, njena pristanišča med najboljšimi v Evropi, njene kolonije ene najbogatejših in najboljše urejenih na svetu ter imajo v obilju vseh tistih surovin, ki jih Nemčija za svoje gospodarstvo potrebuje. Toda vsa ta vaba pomeni tudi jamstvo za varnost Holandije. Anglija ne bi mogla nikdar pustiti, da bi se katera, njej sovražna sila zasedla v holandskih pristaniščih, še manj pa, da bi na primer Nemčija dobila holandske kolonije, ki leže sredi angleške kolonialne posesti. Ta zavest pomirjuje holandsko ljudstvo.

Toda zaradi vznemirljivih znamenj zadnjega časa je mala Holandija ukrenila vse, kar je potrebno tudi za dejansko obrambo njenega malega evropskega ozemlja. Vojsko službo so podaljšali od petih na enajst mesecev. Ojačili in utrdili so vse obmejne postojanke ter mobilizirali tudi najpreprostejše, a že stoletja najhujše in najuspešnejše orožje, ki je ob vseh nevarnostih reševalo Holandijo. To orožje so nasipi in jezovi, ki varujejo holandske pokrajine pred poplavo morja in velikih rek.

V zadnjih treh tednih je holandsko vojaško poveljstvo z razstrelivi podminiralo vse jezove, nasipe in mostove v predelih ob nemški meji. Vlaki in avtomobili smejo voziti čez mostove največ z brzino desetih kilometrov na uro. Ob vseh važnih jezovih in zapornicah ter mostovih so postavljeni oddelki strokovnih čet, ki imajo nalog razstreliti vse omenjene naprave, brž ko bi se pokazala najmanjša nevarnost z nemške strani. Red jezov in regulacijskih naprav v Holandiji je tak, da je mogoče po preprostem načrtu v štirinajstih dneh preplaviti nad polovico državnega ozemlja in ga spremeniti v blatno puščavo, čez katero ne more nobena vojska, najmanj pa toliko obudovane in stavljen motorizirane divizije sodobnih armad. Holandska vojska, ki je v glavnem pripravljena, šteje do 100.000 moških in je najmoderneje oskrbljena ter sposobna zadrževati sovražni naval tako dolgo, da vode preplavijo vse ravninske predele države in da se ljudje iz njih izselijo na varno.

Voda in blato — večna sovražnica Holandije, bosta ob napadu z vzhoda reševala holandsko zemljo, kakor sta jo reševala pred vojskami Ludvika XIV. v 18. stoletju.

6. V nasprotju z vojno nevarnostjo v lanskem septembru nemške družbe niso poklicale svojih ladij domov, kakor so to storile tansko jesen, marveč celo sprejemajo potnike za mesec in mesece naprej.

7. Nemčija in Italija pri svojih akcijah ne moreta računati na kako sodelovanje Španije. Španija je zaradi državljanske vojne neurejena, primanjkuje ji živeža in surovin. Če bi Španija dovolila Nemčiji ali Italiji uporabljati svoja pomorska oporišča, bi to pripeljala

do takojšnje zapore nad špansko obalo in do francosko-angleške akcije proti Španiji, katere bi Španija ne mogla vzdržati zaradi izčrpanosti.

8. Če pomeni navzočnost nemškega brodomstva v španskih vodah grožnja za francoske in angleške zveze z Ameriko, sta vodstvi angleške in francoske mornarice ukrenili vse potrebno, da vsako nemško akcijo takoj zaustavita. Obisk nemškega brodomstva v Španiji ima po angleškem mišljenju namen vplivati na francosko, angleško in tudi na špansko javno mnenje, ki se zlasti zavrača misel na nove vojne žrtve.

Posveti romunskega zunanjega ministra v Berlinu

Romunija naj se odloči za Nemčijo ali za angleško obrambno zvezo

Berlin, 19. aprila. m. Nemški zunanji minister von Ribbentrop je včeraj popoldne imel prvi sestanek z romunskim zunanjim ministrom Gafencom. Razgovor je trajal nad eno uro. V Berlinu menijo, da je ta sestanek imel pripravljajni značaj ter da se bodo pravi razgovori med Ribbentropom in Gafencom nadaljevali danes, ko bo Gafencu sprejel pri kanclerju Hitlerju. Danes dopoldne bo položil Gafencu venec na grob neznanega vojaka.

Glede razgovorov, ki sta jih imela von Ribbentrop in Gafencu, vlada precejšnja molčečnost. Svoji so zatrjevali, da se nemški krogi zanimajo za to, v koliko se Romunija smatra vezano z zahodnimi državami po podpori objubljeni od Anglije in Francije. Pri tej priliki hočejo nemški krogi razjasniti vprašanje ali je moči spraviti v sklad gospodarski sporazum, ki je bil pred kratkim sklenjen med Nemčijo in Romunijo ter jamstva zahodnih velesil za romunsko svobodo in samostojnost.

Snoči so tudi zagotavljali, da Nemčija želi, da bi Romunija zavzela glede tega vprašanja čim ja-

snejšje stališče. Nemčija bi pozdravila vsak korak, s katerim bi se Romunija ne samo gospodarsko, temveč tudi politično bolj približala zvezi Rim-Berlin.

V glavnem so mnenja, da pri tem obisku ne more priti do odločilnih sklepov glede bodočega razmerja med Nemčijo in Romunijo, ker jemlje Gafencovim razgovorom v Berlinu precej vrednosti — po nemškem mnenju — dejstvo, da pojde Gafencu iz Berlina v London in vrh tega še v Pariz, kjer bodo Romuniji povedali drugačne želje.

Uradno obvestilo o sestanku med romunskim in nemškim zunanjim ministrom pravi: Razgovore med nemškim zunanjim ministrom von Ribbentropom in romunskim zunanjim ministrom Gafencom preveva prijateljski duh. Berlinski krogi so mnenja, da bo ta sestanek pomagal k zboljšanju odnosov med Nemčijo in Romunijo, odnošajev, ki so bili urejeni z gospodarsko pogodbo, ki je bila pred kratkim sklenjena. Mednarodna vprašanja, v kolikor se tičejo nemške in romunske zunanje politike, sta oba državnika razpravljala v duhu vzajemnosti.

Italijansko madžarski razgovori v Rimu veljajo med drugim tudi

poglobitvi sodelovanja med Jugoslavijo in Madžarsko

Rim, 19. aprila. m. Snoči ob šestih je Mussolini sprejel predsednika madžarske vlade grofa Telekyja in zunanjega ministra Czakyja. Sprejem je bil v Beneški palači. Po sprejemu grofa Telekyja in Czakyja pri Mussoliniju so zatrjevali, da so pri tej priliki italijanski in madžarski državnik v prvi vrsti razpravljali o vprašanju, kakšno podporo naj bi nudila Italija Madžarski pri njenih zahtevah do Romunije. Še posebno pozornost pa so posvetili vprašanju, kako naj bi Italija in

Madžarska v bodoče nastopali s osirom na angleško-francoska jamstva, dana Romuniji.

Budimpešta, 19. aprila. o. Madžarski tisk se obirno bavi s obiskom predsednika vlade in zunanjega ministra v Rimu in poudarja med drugim, da je bilo na sporedu razgovorov tudi vprašanje o bodočem prijateljskem političnem in gospodarskem sodelovanju med Madžarsko in Jugoslavijo, za katero si Italija že dve leti prizadeva. Listi izražajo upanje, da bo do tega sodelovanja tudi prišlo. S tem se bo v Srednji Evropi začela nova doba. V tej zvezi navajajo tudi govor madžarskega poslanika v Belgradu na nedavnem kosilu v zunanjem ministertvu, v katerem je poudaril napore obeh držav za sodelovanje.

Po mišljenju madžarskih listov bo v tem oziru pomemben tudi sestanek jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića s grofom Ciano 22. aprila v Benetkah.

Izjava hrvaškega voditelja dr. Mačka:

Sporazum - nujna potreba za Srbe in Hrvate

Belgrad, 19. aprila. m. Današnja »Politika« objavlja krajšo izjavo, ki jo je predsednik HSS dr. Vladko Maček dal dopisniku tega lista v Zagrebu. V tej izjavi, ki govori o potrebi sporazuma med Srbi in Hrvati, dr. Maček pravi:

»Sporazum Hrvatov in Srbov je nujen tako za eno, kakor tudi za drugo stran ne samo zaradi raznih narodnostnih in socialnih razlogov, temveč tudi zaradi geopolitičnih. Pred očmi je treba imeti dejstvo, da smo imeli do zdaj pred seboj dve nasprotiji: nacio-

Vesti 19. aprila

Predsednik italijanske vlade Mussolini je sinoči priredil slovesno večerjo predsedniku madžarske vlade in madžarskemu zunanjemu ministru. Na večerji so izrekli več prijateljskih napitnic.

Albanska vlada se je včeraj šla poklonit italijanskemu poslaniku v Tirani Jacominu, pri čemer je zunanji minister imel navdušen zahvalni govor za vse, kar je Italija storila Albaniji.

Sir Robert Vansitard, prvi diplomatični svetovalec angleške vlade je dospel včeraj v Pariz, da se z zastopniki Francije pogovori o bodočem skupnem nastopanju teh dveh držav na Balkanu in v južnovzhodni Evropi.

Obrambna zveza med Anglijo in sovjetsko Rusijo je takorekoč že sklenjena in je treba samo še določiti podrobnosti o izvajanju njenih določil, pišejo današnji londonski listi ob vrnitvi sovjetskega poslanika Majskega iz Moskve. Rusija naj bi po tej pogodbi predstavljala za angleško obrambno zvezo skladišče orožja in živeža v vojnem času.

Nemški listi pozdravljajo romunskega zunanjega ministra ob prihodu v Berlin in pravijo, da bo ta obisk pozitivno in pospešil gospodarsko in politično sodelovanje med obema državama.

Madžarski notranji minister je odobril pravila zveze Nemcev na Madžarskem, katero vodi narodno socialistični zaupnik Basch.

Predsednik USA Roosevelt namerava poslati spomenico s mirovnimi predlogi tudi japonskemu cesarju in v njej zagotoviti pripravljenost Amerike za gospodarsko in politično sodelovanje z Japonci. To sodelovanje naj bi določili na posebni konferenci za Daljni vzhod.

Bivši predsednik češkoslovske republike dr. Beneš je prevzel vodstvo mednarodnega gibanja za obnovitev češkoslovske neodvisnosti. To vodstvo so mu ponudili na sestanku zastopnikov ameriških Čehov in Slovakov v Chicagu. Beneš bo ustanovil politični odbor, ki bo v tujini vodil to delo.

O bližnjem sporazumu med Srbi in Hrvati v Jugoslaviji veliko piše angleško časopisje zadnje dni.

Nemško vojno brodomstvo je včeraj popoldne odplulo na obisk v španske in portugalske luke: Lisbono, Horto, Ponte Vedro, Cadix, Algeciras, Malago, Ceuto, Tanger in Ferrol.

Zveza Italijanov v Franciji je sprejela sklep, v katerem izjavlja, da bodo ti Italijani ob vojni z vsemi silami branili Francijo, njihovo drugo domovino. Italijanov v Franciji je nad milijon.

Marsal Göring in njegova žena sta snoči s posebnim vlakom dopotovala iz Rima v Berlin. Kancler Hitler je danes sprejel novega jugoslovanskega poslanika v Berlinu dr. Andrića, ki mu je izročil svoje poverilnice.

Madžarska ne potrebuje tujega jamstva za svojo neodvisnost, čeprav jo je Roosevelt navedel med tistimi državami, ki naj jih Nemčija in Italija ne bi napadli. Madžarska živi v odkritosrčnem prijateljstvu z Nemčijo in Italijo in ji je Hitler še pred letom slovesno zagotovil, da bo spoštoval njene meje — piše poluradno glasilo »Pester Lloyd«.

Iz slovaške vlade je izstopil dr. Karel Sidor iz neznanih razlogov. Sloviti ameriški letalec polkovnik Lindbergh bo zaradi nevarnih časov spet stopil v aktivno vojaško službo in prevzel v ameriškem vojnem letalstvu mesto vrhovnega inspektorja.

Ban dr. Natlačen v Belgradu

Belgrad, 19. aprila. m. V Belgrad se je pripeljal ban dr. Natlačen ter se bo danes z ostalimi bani udeležil konference, ki bo v gradbenem ministertvu glede vseh vprašani, ki spadajo v to ministertvo.

Španska zagotovila Angliji glede vesti o načrtih proti Gibraltaru

London, 19. aprila. o. Uradno poročajo, da je španski visoki komisar v Maroku polkovnik Beigbeder dal angleškemu konzulu v Tangerju odločna zagotovila, da Španija ne pripravlja ničesar proti sedanjemu posestnemu stanju v Gibraltarski ožini, zlasti pa ne namerava kakorkoli okrniti nedotakljivost Tangerja, ki je zdaj uživa položaj mednarodnega mesta. Vse vesti o kakršni španski akciji proti Tangerju so senzacionalne in popolnoma zlagane. Španija ne zbira v bližini Tangerja niti čet, ne ladij in se ne moreta Anglija in Francija z ničemer čutiti v svojih pravicah ogroženi.

Prav tako je portugalska vlada sporočila angleškemu zunanjemu ministertvu, da so neutemeljene vesti o zbiranju španskih in italijanskih čet ob portugalski meji, s čimer bi bila ogrožena neodvisnost Portugalske.

Obisk angleške kraljeve dvojice v Ameriki

London, 19. aprila. AA Angleška kraljeva dvojica bo prišla v Zedinjene države 9. julija zvečer pri Nyagarekem slapu. Tu jo bo sprejel poseben odbor, ki bo spremljal angleško kraljevo dvojico na potu po Zedinjenih državah. Angleška kraljeva dvojica bo s posebnim vlakom prispela drugi dan ob 11 dopoldne v Washington. Tu bosta sprejela angleška vladarja predsednik Zedinjenih držav Roosevelt in njegova soproga. V Washingtonu bosta za bivanje angleške kraljevske dvojice prirejena v Beli hiši ter v parku angleškega poslanstva velika sprejema. Zvečer bo v Beli hiši slavnostna večerja. Drugi dan odpotuje angleški kraljevi par v spremstvu Roosevelta in njegove soproge v Mountvernon, kjer bo angleški kralj položil venec na grob Georga Washingtona. Nato bo angleški kralj obiskal vojaško pokopališče v Arlingtonu, kjer bo položil venec na grob neznanega junaka. Nato se gosta vrnela v Belo hišo. Angleška kraljeva dvojica bo nato odpotovala v Newyork, kjer bo obiskala svetovno razstavo

Naročajte in širite »Slovenski dom«!

Šahovski boj v Zagrebu končan

Državni prvak je postal dr. Vidmar

Mojsirski šahovski turnir v Zagrebu je končan. Državni prvak je postal dr. Milan Vidmar, ki si je od 15 dosegljivih nabral 10 in pol točk. Svojo zmago si je zagotovil s tem, da je Kostič ugrabil celo točko. S tem svojim uspehom je dr. Vidmar spet dokazal mlajšemu rodu, da njegova šahovska zvezda se ni zašla. S svojo zmago nad Kostičem pa nas je vse prepričal, da še vedno bolj zaslužijo naslov državnega prvaka, kot pa Kostič, ki Vidmarja v nobenem turnirju še ni nikdar zmagal. Zagrebški turnir je bil značilen tudi po tem, da je vsakemu od udeležencev prinesel vsaj en poraz. Včeraj je bilo odigrano zadnje 15. kolo. Vážna je bila prav za prav samo igra med dr. Vidmarjem in Tomovičem. Vidmarju je zadostovalo le pol točke za prvo mesto. Tekma je bila važnejša še toliko bolj, ker je ravno zadnji Vidmarjev nasprotnik tudi upal na prvo mesto. Če bi to igro Vidmar izgubil, bi postal državni prvak Tomovič, kar bi bilo na vsak način veliko presenečenje, kajti ob začetku turnirja niti Tomovič sam gotovo ni bil toliko predrzen, da bi upal na zmago. Igra med njim in dr. Vidmarjem pa se je končala neodločeno. Dr. Vidmar se tudi ni preveč trudil, da bi igro dobil, ker mu tega ni bilo več treba.

Schreiber in Pirc sta se tudi kmalu zedinila za remis. Pirc je v tej igri, ki ni imela o ničemer odločilno, uveljavil svojo novost, s katero se mu je posrečilo igro izenačiti. Nato pa sta si igralca kmalu segla v roke.

Vidmar ml. je proti Preinfalku kmalu prišel v mnogo boljši položaj. Dobil je nato damo za trd-

njavo in se mu je Prenfalk moral končno vdati. Sele s to zadnja igro je Vidmar ml. prehitel Preinfalka.

Lešnik je kot črni izgubil proti Bröderju. Bröder je imel nazadnje že dva kmeta več in je Lešnik smatral za pravično, če svojemu nasprotniku da celo točko.

Tudi Petek ni dosti dal na to, da bi svojo zadnjo partijo na tem turnirju dobil. Zamudil je kar celo uro in zato ni čuda, da je potem zaradi prisiljene prehitre igre delal precej hude napake in izgubil dragocene kmete. Kakor je bilo pričakovati, se je tudi zgodilo. Petek je dal Avrioviču celo točko.

Kalabar je v zadnjem kolu kot črni premagal Rožiča. Rožič je tudi v tej igri naredil hudo napako, ki ga je stala celo točko. Tako je povisal število svojih izgubljenih točk kar na 13 in pol od 15 dosegljivih.

Kostič in Vukovič sta se tudi zavedala, da nobenemu ne bi niti zmaga prinesla več prvega emsta. Prednost sta imela vsak nekaj časa, nazadnje pa sta sklenila remis in s tem Tomoviča spustila v končni tabeli naprej.

Končno stanje točk: Dr. Vidmar 10 in pol, Tomovič 10, Vukovič, Kostič, Schreiber 9 in pol, Pirc, Vidmar ml. 9, Preinfalk 8 in pol, Bröder 8, Lešnik 7 in pol, Avriovič 7, Filipič 6, Petek 5 in pol, Furlani, dr. Kalabar 4, Rožič 1 in pol.

Tabelo, ki kaže končni izid tega zanimivega turnirja, objavljamo na zadnji strani.

Ljubljana od včeraj do danes

Včeraj se je nenadoma shladilo. V mestu je postalo občutno hladno. Ljudje so spet sneli suknje, za katere so bili mislili, da so jih bili do pozne jeseni že dokončno odložili. Zunaj po visokih gorah je padlo precej novega snega. Pa tudi nekateri okoliški brbi so spet potegnili belo kumjo čez ušesa. Davi smo opazili, da je med njimi tudi ožak Krim. Zvedrili se po dežju noče docela. Nebo je še vedno svetlo-sivo, tu pa tam se čezenj vlatijo črne stene oblakov, ki so se bili zakasnilji, ker so morali tam na zahodni strani odložiti vlogo na laško zemljo. Sonce je medlo, kalna svetloba pusta, vse kaže, da bomo v kratkem spet dobili mokri pozdrav.

„Oh, adijo očka, oh, adijo mamca!“

Tale pesem se spet sliši tam na ljubljanskem kolodvoru. Prišla je zelena pomlad, čas, ko mladi fantje, ki še niso služili kralja, odrinjejo k vojakom. Aprila meseca jih gre pri nas največ. Doma že dolgo časa spravljajo skupaj tiste reči, ki jim bodo prišle v vojniški prav. Mati ali sestra — možki se itak ne zna s takimi rečmi prav zasukati in jih prav položiti — jim jih skladata v kovček. Mesec dni se »regrutje« je poslavljajo od domačih fantov. Marsikakšna merica steče po glju za slovo, marsikakšna pesem se oglasi. Končno pride dan odhoda. Naglo se poslovijo od domačih. Ko odhajajo po vasi, si mati s predpasnikom brišejo oči ter od časa do časa pomahajo s hišnega praga za njimi. Fantje pa so prešerni. Tisto zapojejo: »Oj fantič ti moj, nikar se ne boj, veselo zavriš kaj, zapoje Vriski odmevajo s hriba v hrib. Otroci se stekajo od vseh strani, sosede je oprezujejo od dela čez plotove, dekleta gledajo na skrivnem skozi okna v kamrici. Tamle gre tisti, ki mu je davi pripela na prsi šopek rožmarina in nagelj za spomin. Dolgo časa se ne bosta videla. Le na črke bosta navezana. In romala bodo pisma, v katerih je z okorno pisavo in nerodnim izražanjem povedana lepa misel in zvesta ljubezen, tista pisma, ki se pri nas še vedno začenjajo na isti način: »V začetku mojega pisanja te najlepše pozdravim čez hribe in doline.« Dolga bo ločitve.

Fantje sedajo na vlak. Vsi so prešerni, harmonika hrešči poskočne in razposajena pesem se razlega. Tudi v mestu dobra volja ne mine. Šele ko pridejo na kolodvor, se zavedo, da gre tokrat prav za prav zares. Zamislilo se, pesmi se uneso. Pogovori se zresnijo. Z občutkom, da gre za dolgo slovo, segajo pred odhodom vlaka v roko očetu ali bratu, ki sta jih bila spremila prav v Ljubljano. Zdaj se že zavedajo, da prihaja konec noršij in se začne resno vojaško življenje. Po vagonih se razmesčajo, kovčeki romajo, roke jih podajajo, fantje se tišče k oknom. Vriski se še enkrat razlegnejo; vlak je bil pravkar potegnil. Na kolodvoru stoji domaći, mahajo z rokami in robci, dokler je še kaj videti. Končno vlak izgine v daljavi. Počasi se ljudje obračajo proti mestu in odbajajo. »Regrutje« pa so na vasi še dolgo časa zelo važna reč v pogovorih.

Lep in šegav — ampak Jaka Sraka

V Ljubljani je dovolj lako imenovanih »boljših« družin. »Boljši« je po meščansko rečeno tisti, ki ima kaj več pod palcem. Toda tudi »petičneži« niso zavarovani pred navnošjo, zato smo že večkrat brali, kako so take »boljše družine« pri vsej pameti in denarju naselje raznim »konzulom«, »zaslopnikom«, »bančnikom« in drugi podobni iznajdljivi družini, ki živi na preprost način po glju: »zakaj ne bi bilo moje to, kar se šteje za tvoje.«

»Boljši« sloji so radi družabni. Seveda mora biti družabnik eleganten, čeden na oko in kaj »henegeac« mora znati povedati. Taki fantiči so prav priljubljeni gostje po vseh »boljših« družinah.

Junak naše zgodbe je bil tudi tak čeden mladenci, ki je znal marsikaj »henegeac« povedati, kar pa je delal, to pa ni bilo prav nič »hencno«, ampak je družinam, v katere je bil zahajal, napravilo konec krajev prav dolge obzore.

Z večih krajev so na upravo ljubljanske policije prihajale že dalj časa ovadbe, da znanjkujeta zlatina in srebrnina ter razne druge svetle reči, ki jih imajo rade pernatne in človeške srake. Policijski organi so dolgo časa poizvedovali,

oprezovali, nastavljali pasti in preiščevali, kdo bi bil tisti Jaka Sraka, ki je tako pridno pobiral zlato. Pa ga niso mogli dobiti. Ptiček je bil salobolsko zviti. Mislili so in tuhtali, če niso talvin spravili morda brezposelni, ki hodijo prosit po stanovanjih, pa so to misel kmalu zavrgli, ter se je pokazalo, da je zlatina izginita tudi iz tako skritih predalov, da je zanje utegnili vedeti le človek, ki je bil v družini kakor doma. Se služkinje so morale slišati marsikaj napol prikriti ožitek in prenešati marsikaj krivičen in nezaupni pogled.

Jaka Sraka, to vam je bil ptič! Natančno je vedel, kdaj gre ta ali ona »boljša« družina v kino ali v gledališče, kdaj gre kam na obisk, kdaj se odpravlja na izlet. Imel je kar neke vrste statistiko v možganih in po tej statistiki je delal neverjetno spretno. Kar po nočtu je obiskoval stanovanja, pogledal, kje je bilo kaj vrednega, predvsem svetlega, si pobasal v žep in jo odkuril brez sledu kakor kakra. Marsikakšno družino je oskubil na ta način tudi za dragocene spomine. Ko je bila tatvina odkrita, pa se je še sam zgražal na predrzne tatove, ki tako nesramno vlamljajo dandanašnjaj kar sredi belega dne v tuja stanovanja. Fant je imel nedolžen obraz. Le kdo bi bil utegnul pomisliti, da je o tatvinah boljše poučen kakor kdor koli drugi!

Ampak vsaka taka reč, ki je bila napak zastavljena, se prej ali slej sponese. Neke družina, v kateri je bil fant večkrat v gosteh, je šla preteklo nedeljo na izlet. Vrnila pa se je prej kakor je bilo pričakovati. Kako pa se je začudila, ko je v stanovanju zapazila samega znanega fanta in odkrila v njem »Velikega neznanca«, dolgo iskanega Jaka Srako! Seveda je takoj posegla v dogodke policija, ki je res »henegeac« fanta aretirala.

Odlično predavanje gospe županje

Snoči je imela v frančiškanski dvorani gospa županja Vera Adlešičeva izredno uspešno predavanje o Ameriki. Njeno predavanje je bilo koncipirano z zavajajočo vredno višino, ki je razodevala velik opazovalni dar, kulturo in okus. Tega predavanja se je udeležilo toliko občinstva, da je bila sicer prostorna frančiškanska dvorana pretesna.

Zlasti mnogo je bilo opaziti našega narodnega ženstva z odličnimi predstavnicami, gospo banovo Natlačeno, gospo podbanovo Majcenovo, gospo Sušnikovo in drugimi. Predavanja pa so se udeležili tudi naši najvidnejši odličniki z g. divizionarjem Lukičem na čelu. Predavateljica je v markantnih potezah oživila pred nami obraz sodobne Amerike in ustvarila pred našimi očmi zelo nazorno sliko. Za svoja izvajanja je žela navdušeno priznanje. Ker je njeno predavanje aktualno, ga bomo prinesli jutri v ekscerptu.

Daruj za slovenski prosvetni dom v Ljubljani — s tem pripravljáš lepšo bodočnost svojemu narodu!

Po zdravniško pomoč so prišli

včeraj v ljubljansko bolnišnico številni bolniki. Med njimi je bilo tudi nekaj ponesrečencev. Brezposelnega čevljarja iz Breznice Miho Orkija je podrl brezozbiran kolesar.

Po stopnicah je padla žena mesarskega pomočnika iz Ljubljane Cilka Zajec, ki si je pri padcu zlomila roko.

Stapel se je Viljem Peterlin tam nekje v našem mirnem mestu. Pa mu je neki Roglič iz Trnovskega mimogrede »poveznik« kol na glavo.

V Mestnem logu je neki neznan kolesar povozil Cvetka Furlana, sina žandarmerijskega narednika iz Ljubljane.

S hriba je priletel kamen in udaril v progovnega delavca Toneta Škodo, ki dela tam na doljenjski progi.

Metanje in ruvanje je večših za mladino prav zabaven in tudi zdrav šport — vselej pa tudi ne. To je poskusil mizarski vajenec iz Vizmarij Hafner Franc, ki je padel tako nerodno, da si je zlomil roko.

Uri na trnovskih zvonikih

Ziani ljubljanski urar Bardorfer popravlja na zvonikih trnovske župne cerkve uri. Ti dve uri sta bili res že močno potrebni temeljitega popravila. Kazalci so jo rezali po belem obodu po svoje, udarjalo pa je po svoje. Na šestih krajih bodo obnovljena osišča ter kazalci, notranja osišča pa bodo slepa. Okrog 25.000 din bo stalo popravilo. Cerkev pa bo dobila tudi lepšo zunanost, kar bo spet prineslo nove izdatke in sicer v višini približno 60.000 din.

Nova, 'moda' se je razpasla med kaznjenci

Požirajo žeblje in železje, da bi šli v bolnišnico na operacijo

Maribor, 19. aprila.

Med kaznjenci v mariborski moški kaznilnici in v jetnišnici okrogneja sodišča se je pojavila letos nova »moda«. Požirati so začeli raznovrstno železje, kakor zlomljene žlice, stare žeblje itd. V mariborski bolnišnici so imeli kar za povprečje sedaj nekaj takšnih primerov. Kaznjence, ki so začeli žužiti o silnih bolečinah v želodcu, so prignali pazniki na pregled v bolnišnico in tam so z rentgenom ugotovili, da ima pacient v želodcu železne predmete. Nekateri so morali zaradi tega operirati, drugi pa so se iznebili teh neprebavljivih jedi čisto na naraven način brez operacije. Na vprašanje, zakaj so pogoltnili železo, so nekateri izjavili, da so hoteli na ta način izvršiti samomor, drugi pa zopet, da se jim je zabotelo nekaj časa živeti v bolnišnici. Razpasla pa se je ta razvada zlasti med najnevarnejšimi kaznjenci, ki so najhujši na tihem upali, da bodo iz bolnišnice na lahek način pobeželi. Pred nedavnim časom so imeli v bolnišnici na smrt obsojenega roparja morilca Silvestra Krajca. Ugotovili so, da je pogoltnil več žebeljev. Vendar pa Krajca svojega namena ni dosegel, ker operacija ni bila potrebna ter se je

žebeljev sedaj že iznebil. Težji je primer roparskega morilca Kodra, ki je bil nedavno za svoja ropovanja, ki jih je vršil skupaj s Piniarjem, obsojen na došmrtno ječo. Te dni je začel žužiti o bolečinah v želodcu. Zdravniku je priznal, da je pogoltnil več kosov železa. Gnali so ga v bolnišnico na pregled in tam so na rentgenu z začudenjem ugotovili, da ima mož v želodcu celo železarno. Danes so Kodra v bolnišnici operirali. Pogoltnil so mu iz želodca dva kosa okroglega železa, eden v dolžini 22, drugi pa 15 cm ter 10 cm dolg žebelj. Železni kosi so bili debeli po 11 mm. Kodra jih je odlomil od zapiraca na oknu. En kos je bil zelo zakrivljen ter so zdravniki kar čudili, kako ga je mogel spraviti skozi goltanec. Če pa je Kodra računal, da se mu bo po operaciji nudila prilika za lahek beg iz bolnišnice, se je pošteno zmotil. Na operacijsko mizo je moral namreč v verigah, ki jih ima okoli vratu. Te verige ima sedaj tudi v postelji, na kateri bo v bolnišnici ležal, dokler se rana toliko ne zaceli, da bo lahko šel nazaj v jetnišnico. Tudi imajo v bolnišnici posebno sobo za takšne paciente, ki ima zamrežena okna, povrh vsega pa ga stražata še noč in dan po dva jetniška paznika.

Zanimivosti iz zemljiške knjige

Ljubljana, 19. aprila.

V prvi polovici tega meseca je bilo pri zemljiškoprometni komisiji okrajnega sodišča prijavičenih nad 50 kupnih pogodb v obdobju. Neke kupna pogodba je bila odklonjena, ker je bila kupovalka inozemka. Prav mnogo zemljiških parcel je bilo prodanih v daljni okolici. Delavci, ki imajo na razpolago manjše prihranke, kupujejo svet okoli Brezovice in Laverce, kakor tudi v D. M. v Polju, kjer je svet še razmeroma prav poceni, celo po 1 din kvadratni meter in še manj. Neki delavec je v okolici Brezovice kupil 6247 kvadratnih metrov za 6000 din. V Ljubljani je bilo prodanih več hiš in vil. Celotna kupna vrednost za v aprilu prodana zemljišča znaša nad 1,5 milijona dinarjev. Na Brdu pri Viču stanujoči krojaški pomočnik Mirko Strukelj je prodal na Tržaški cesti 86 bivažoj Mariji Dolničarjevi par. št. 369/1 k. o. Svica za 22.000 din. — Strokovni tajnik Lovro Jakomin je prodal sprevidnico mestne cestne železnice Franu Juhartu posestvo vl. št. 979 k. o. Zgornja Siška za 20.000 din. — Na Poljanskem nasipu št. 32 stanujoča Josipina Ravnikarjeva je prodala v Svabičevi ulici 1 bivažojem Janku Cegnarju in njegovji soprogji Angeli vl. št. 57 k. o. Poljansko predmestje, obstoječe iz hiše št. 32 na Poljanskem nasipu in dvorišča za 110.000 din. — Delavka tobakne tovarne Ana Petrovičeva, stanujoča na Vrhovcih pri Viču je kupila posestvo vl. št. 594 in 847 k. o. Zgornja Siška za 64.800 din. — V Linhartovi ulici stanujoči Ignac Učakar, čevljarški mojster, je kupil posestvo vl. št. 319 k. o. Udmat v obsegu 277 kvadr.

metrov za 113.500 din. — V Čopovi ulici stanujoči zasebnik Ivan Mlakar je kupil par. št. 841/2 k. o. Trnovsko predmestje v obsegu 1420 kvadr. metrov za 12.425 din. Kvadratni meter je bil po 8,75 din. — V Spodnji Siški, Kamniška ulica stanujoči posestnik Bruno Kössler je prodal d. d. »Avto-montaž« par. št. 197/16 in 195/16 k. o. Spodnja Siška za 26.520 din. — V Kavškovi ulici stanujoča posestnica Amalija Kralj je prodala nedol. Mileni Zupančičevi in Mariji Zupančičevi, bivažojima v Dol. Boštanju na doljenjskem, posestvo vl. št. 686 k. o. Spodnja Siška, obstoječe iz vile in vrla, za 305.000 din. — Inž. Ivan Marovt, stanujoč na Vidovdanski cesti 24 je prodal Jakobu Juhli, Matena 9 pri Igu in pečarskemu pomočniku Antonu Pirmanu, stanujočemu na Uršičevem stradonu 24 barjansko parcelo št. 517 k. o. Karlovske predmestje v izmeri 6688 kvadr. metrov za 6688 din. — Žagar Ivanka, posestnica na Vodnikovih cesti št. 188 je prodala v Trdinovi ulici stanujoči posestnici Nadi Medie 3 zemlj. parc. spadajoče pod k. o. Dravlje v obsegu 7951 kvadr. metrov za 110.000 din. Prodanih je bilo še mnogo drugih manjših zemljišč. Splošno je bil svet od 1—300 din kvadratni meter.

Šport v zadnji minuti

Angloško-irski študent medicine, Joe Archibald, je snoči v Londonu premagal po točkah Lea Rodaka iz Chicaga v petnajstih rundah. Joe Archibald je postal novi svetovni prvak v pereni bokarski kategoriji. — Zdi pa se, da se bo zaradi novega naslova razvil še osier boj med »State Athletic Commission«, ki Archibaldu naslov priznava, ter med »National Boxing Association«, ki mu naslov oeporava, češ da bi se bil moral Leo Rodak

Herwey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Med tem, ko se je Antonio še napol v spanju obladi, je videl v rezki svetlobi bakelj na dvorišču Fontana de Oro skakati črne postavice, ki so kričaje v gostem rdečem dimu plesale neke vrste peklenški mrtvaški ples.

Simba je lajal na odprtih dvoriščnih vratih. Krdelo napol obledenih mozov in nosilcev bakelj se je vrnilo pred njim z biki in sulicami. Tolpa psov je bila izpuščena; iz hlevov so prihajali hlapeci z lopatami in vilami.

Simba se je vrgel nanje.

Služničad in hlapeci so se razpršili. Od nekod je padel revolverski strel. Eden izmed psov na dvorišču je rezko zavčivil. Nekega drugega z raztrganim goltanecem je Simba vrgel v loku od sebe. Pod svojim oknom je Antonio slišal, da so se zaprla vrata. Z dvorišča se je oglasilo tulenje, kakor bi umiral volk. Tolpa se je razbežala. Od nekod je padel še en strel.

Vse to je trajalo morda deset sekund. Antonio je zdrvel navzdol v hlačah in srcaji in ves tresoč se od razburjenja. Ob robu stopnice, ki so strmo držale iz enega konca hodnika v globino, je stalo v soju umazanih in motnih svetilk nekaj služabnikov, ki so gledali skozi omreženo okno na dvorišče. Na tleh je sedel neki mož in si drgnil v zapetju izvzjeno roko. Poleg njega je ležala na tleh pištola, ki se je še kadila.

»To je hudič,« je nekdo zakričal, drugi pa so se prekrizali. Vsi so se oklenili Antonia, ki je hotel odpreti vrata.

»Pri vseh svetnikih, senor, zunaj je stekel pes! Ze štiri dni spravlja vse mesto v strah. Prilpetel se je od nekod pri straži na Puerta de Hierro. Nihče mu ne more nič napraviti, nobena krogla ga ne zadene.«

»To je moj pes,« je rekel Antonio. »Odprite vrata.«

Ob zvoku njegovga glasu je zadonelo zunaj žalostno divje evljenje.

Antonio je pograbil na tleh pištolo in jo naperil na preplašene in uporne sluge. Planil so proč po hodniku. Antonio je odprl vrata. Minute dolgo je moral Antonio pustiti psa, ki ga je nenehoma ljubkaval. Nato je z roko objel Simbo okoli vratu. Zival mu je položila svojo kuštravo glavo na rame in tulila tresoč se po vsem telesu.

Zgoraj v svoji sobi je Antonio psa skrbno preiskal. Eno uho se je zdelo prestreljeno ali razgrizeno. Na ramenu in po hrbtu je imel dolgo zevajočo rano, verjetno od noža. Bil je ves razkuštran, razpraskan in sestradan.

Antonio je z njim govoril arabski.

»Kaj se je zgodilo Simba? Povej mi,« je vzkliknil med solzami, sedeč na tleh in mu poizkušal izprati rane. Pes je trepetal. Toda s svojim mogočnim repom je še vedno utrujeno mahal po tleh od veselja nad snidenjem. Svojo glavo je položil gospodarju na kolena in zdelo se je, da s svojo govoricu pripoveduje o neverjetni žalogr. Smisel njegovega govora ni bil dyoumen. Manjkala so le dejstva.

»Nikdar več te ne bom zapustil,« je vzkliknil Antonio. »Pri-segam tite«

Izpral je globok urez na Simbovem hrbtu. Rana je bila očitveno že več dni stara in se je gnujila.

Ouvrard je prišel v sobo v spalnem plašču in copatah. Zelo je bil razburjen.

»Kot otrok sem si želel, da bi moglo živati govoriti — in pes to more v resnici. Da bi je imel besede. Kako nas je mogel najti tukaj?«

»Verjetno je slučajno naletel na mojo sled na cesti, morda me je pa tudi iskal. To mu je podobno.«

»Juan mora torej biti v Madridu.«

»Juan?« je rekel Antonio.

Pomenljivo sta se spogledala. Ob Juanovem imenu je začel Simba zopet lajati.

Ves naslednji dan sta prebila z iskanjem in izpraševanjem po Juanu in kočiji. Nihče ni nič vedel. Naslednji dan sta se obrnila na oblasti. Toda tudi iz tega ni bilo nič. Simbo so poznali. Vsak ga je videl. Nenadoma se je pojavil, bogzna od kje, in povzročal na ulicah strah in nevarnost. Sešnor naj bi kupil močno verigo in dobro pazil na žival. K sreči so bili obgrizeni samo beraci.

»Toda to je vendar nemogoče,« je stokal Ouvrard, »da bi mogla tako brez sledu izginiti kočija z desetimi živalmi in s kočijažem. Počakal bom toliko časa, da bom na najvišjem mestu povedal svojo besedo. To ne bo trajalo dolgo in potem bomo že videli.«

Antonio pa ni prenehal z iskanjem Juana. Njegovo srce je bilo polno zlih slutinj, kadar je Simba pri Juanovem imenu začel lajati.

V Fontana de Oro, čigar dvorišča so bila prav tako polna hrupa kakor postelje ljudi, so ostali samo nekaj časa. Preselili so se v Casa de los Baños, nekega Davida Purkissa, kamor so hodili predvsem

dvorni uradniki, ki so čutili potrebo otrestiti s sebe prah iz province. Stopnje napredovanja, ki so bile posledica Ouvrardovih razgovorov s kraljevimi ministri, so bile razvidne iz odgovarjajočih preseljevanj. Hiša Davida Purkissa je bila samo skromen začetek. Od tod se je Ouvrard selil v vedno večja, razkošnejša, uradnejša in uglednejša stanovanja. V teku šestih mesecev je prišel iz hiše v Casa de los Baños v hišo Fonda de Genies, od tod v francosko poslastištvu, potem v palačo La buena vista, ki je bila last kneza miru, in končno v prostore Filipa Petega v San Ildefonso.

Antonio se ni selil z Ouvrardom. Ostal je pri Purkissu v prijetni sobi s svojim slugo Pedrom, neke vrste tihim in vlnudnim Sancho Pansom in s psom Simbo. Trpel je v osamljenosti, želel si je Vincenca in očitno mislil na Angelo. Bral je veliko španskih knjig in razvajal Simbo kot svojega edinega prijatelja in družabnika, ki ga je imel vedno rajši.

Največji del njegovega časa je potekel v razgovorih za Ouvrarda, čigar špansčina je bila še vedno zelo slaba. Da bi skrnil vsebino svojega poslanstva in Bonapartovo politiko, ki jo je pripravljaj, je bil Ouvrard zelo previden pri izbiri oseb, katerim se je pokazal. Ouvrard je imel naraven diplomatski talent in se je znal ozirati na ponos, običaje in predsodke Spancev. Lakomnost, laskanje in umetnost, znati pregovoriti, so bile vedno njegove najvišje karte v igri, adute — groznje je previdno skrival. Morda bi bilo bolje, da bi tudi Ouvrard ne vztrajal na tem, da bi jih moral izigrati. Ouvrard je mislil, da ni potrebno, da pobere vsak met, da igro dobi. »Ne,« je dejal, »Godey je fant, s katerim bom v tej igri povezal kralja in kraljico.«

Antonio je poslal h knezu miru, da bi mu naznanil svoj prihod v Madrid.

»Poslušajte ga, imejte oči odprte, dajte mu govoriti. Prvi vtis, ki ga boste napravili, je zelo važen. Peljite se tja v navadnem najetem vozu. Nočem, da bi nas že opazili. Medtem bom pa jaz pri poslanstvu poskrbel za kredit. Ves moj denar in priljaga je ostala v kočiji. Komaj se lahko preoblečem.«

Zaradi slabe živte so bile ulice v Madridu polne beračev. Ker je bila vlada pred polomom in kralj tako ravnodušen, da ga je varala brez upora celo žena, je bilo malo upanja, da bi kralj naenkrat mogel postati oče svojega naroda. V vsej deželi je bil samo en vrl blagostanja in en bogataš. To je bil mož, ki je spal pri španski kraljici, praviljni kalif Ali Babe, plemeniti berač, visoko zravnar na konju, ki je s svojimi drznimi rokami previdno hlepel do zlatem runu.

Od tu in tam

Tudi v zagrebški Delavski zbornici utegne v bližnji bodočnosti priti do temeljitih sprememb. Ko se je mudil v ponedeljek v Zagrebu predsednik vlade Dragiša Cvetković, je obiskal tudi socialni oddelek banke uprave savske banovine. Z načelnikom oddelka se je pogovarjal o delavski stavki v tovarni vagonov v Slavonskem Brodu in je rekel, da bo oblast storila vse, da se delavcem izboljšajo meze in sklone nova kolektivna pogodba. Potem pa je na svoje vprašanje, katera delavska organizacija je na Hrvaškem najmočnejša, dobil odgovor, da je to Hrvaški radniški savez (ki je del dr. Mačkovega gibanja). Predsednik vlade je vprašal, če bi bila ta organizacija pripravljena prevzeti odgovor Delavske zbornice. Ko je dobil pritrdilni odgovor, je rekel (dobesedno po »Politiki«): »Pa naj jo prevzame, ko je najmočnejša. Kaže torej, da bo tudi v Zagrebu odločeno socialističnim gospodom, ki so si na račun delavstva priborili krasna mesta in še lepše plače, dejansko pa ne predstavljajo večine delavstva. Če bodo izvršene spremembe tudi v Zagrebu, potem socialisti ne bodo imeli glavne besede v nobeni Delavski zbornici več.

Člani uprave delniških podjetij niso odgovorni za škodo, ki jo morebiti povzročijo v zavodu namenešeni uradniki. V banovinski hranilnici v Smederevu se je pred več kakor tremi leti dogodilo, da je ravnatelj poveril okrog 100.000 dinarjev Hranilnici je dala zaseči ravnateljevo premoženje. Vendar pa vse škode ni mogla kriti. Zato je tožila sodišče vse člane upravnega in nadzornega odbora, češ da so sodgovorni za škodo. Prvostopenjsko sodišče je to odbornike obsodilo, apelacijsko in kasacijsko sodišče pa sta obtožence oprostil. Kasacijsko sodišče je odbilo tožbo prvič zato, ker je že zastarala, drugič pa zato, ker se obvezje delničarjev-upravnih odbornikov ne morejo raztegniti tudi na poverbe uradnikov, niti ni nikjer v zakonu o delniških družbah rečeno, da morajo upravni svetniki plačati škodo, povzročeno od uradnikov, pa je banka sama ni mogla kriti v celoti z zaplombo premoženja tistega, ki je družbo škodoval.

Strašno krvoprelitje je izzval vaški protepač Mirko Zebič iz Bjelovca pri Sunji. Pred letom dni je že obstrlil zaradi nekega dekleta Nikolo Martiča, vendar pa se potem ni miroval, čeprav Martič ni kazal, da bi se nad njim maščeval. Ko pa se je Martič oženil z dekletom, zaradi katerega je prišlo do obračuna, in se s svojo materjo, očelom in kumom peljal na nevestin dom, ga je Zebič počakal v Bjelovcu in začel nanj streljati. Prva krogla je zadela Nikolovega očeta v nogo. Kum Plavjanovič je skočil pred Zebiča in ga vprašal, zakaj strelja. Namesto odgovora je Zebič vanj ustrelil. Toda isti hip je tudi Plavjanovič potegnil samokres in ustrelil Zebiča. Zebič se zvrnil na tla, a imel se toliko moči, da je sedemkrat ustrelil. Krogle so zadela očeta in mater ter kuma. Med prevozom v bolnišnico je oče že umrl, mati in kum pa tudi najbrž ne bosta prestala poškodb. Zebič pa je obležal mrtev že na kraju samem.

Povišanje mezd je obljubil delavcem v monopolskih državnih podjetjih generalni ravnatelj g. dr. Josip Marković. Prejšnji glavni ravnatelj je delavcem vzel vse pravice do volitev obratnih zakonikov, ni hotel upoštevati pravih o ureditvi delovnega časa ter je vošč delavcev tudi odpustil. Povrh pa je izdal posebno uredbo, s katero je jasno povedal, da s povišanjem mezd ne bo nič. Novi glavni ravnatelj, ki je bil postavljen šele nedavno, pa je delavcem obljubil, da bo upošteval vse njihove zahteve in v kratkem izdal pravilnik, s katerim se bodo zvišale meze.

Potniški letalski promet skozi našo državo se je že pričel v nedeljo. Odprla se je namreč mednarodna zveza od Benetk do Bukareste. Letalo se pa spotoma ustavi v Zagrebu in Belgradu. Na to progo se priključi zveza do Aten. Prav tako se je odprla letalska zveza med Berlinom in Belgradom, ki ima nato zvezo naprej proti Sofiji in Carigradu.

Zločin svojega moža je hotela zvesti na svoja ramena Marija Višič, žena železniškega kurjača Ante Višiča. Pred štirimi leti se je Marija poročila z Ivanom Višičem. Po dveh letih srečnega zakonja ji je mož umrl kot žrtev zločina. Še prej jo je začel zalezovati daljni sorodnik Lovro Višič. Ker ni uspel, je ubil njenega moža in moral zato v zapor za pet let. Marija se je med tem omožila z bratom moža Antom. Ko se je pa Lovro vrnil iz zapora, jo je spet nadlegoval. Žena ni mogla trpeti nadaljnjega vsiljevanja, pa je zato nagovorila moža, naj ga spravi s polji. In ros je Ante Lovra ustrelil na paši. Ker zločina nihče ni videl, je Marija sklenila, da bo vso krivdo prevzela nase. Na sodišču se je uporno zagovarjala, češ da je morala kaj takega narediti, ker je nad njo Lovro izvršil zločin. Vsa njen zagovor pa ni pomagal, ker so okoliščine pokazale, da je bil morilec njen mož. Tako se je tudi sodba glasila, da obsoja Ante na sedem let robije, a Marija je bila oproščena.

Na svoj način je izvršila ozdravljenje svojega gospodarstva občina v Gospivarju. Na dražbi je namreč prodala večino svojih dohodkov za letnih 1.200.000 din, namreč dohodke od trošarin, mestne kladnice in sejnine. Poprje je občina vse to vodila v lastni režiji, pa je zaradi velike korupcije uradništva nabralo komaj po 750.000 din. Da bi se vseh nevednosti in bremen osvobodila, je dohodke prodala. Tako ji je zagotovljen lep dohodek, a zakupnik se bo že pobiral, da ga njegovi službenici ne bodo skubili, temveč da bo od zakupa celo kaj profitiral.

Volkove, ki v Južni Srbiji povzročajo vsako leto ljudem ogromno škodo, so začeli zastrupljati s strihinom. Kmetje so se sprva lotili pogonov na volkove, vendar pa je bil uspeh enak ničli. Zato so naprosili oblasti za dovoljenje, da bi smeli volkovom nastavljati s-strihinom zastrupljeno meso. Pod strokovnim nadzorstvom so v štirih vaseh poskusili s tem. Na vabo je šlo 14 volkov in veliko lisic ter en velikanski orel mrhovinar. V vasi Mrežičko pri Kavadarju pa kmetov niso mogli prepričati, da je tak način pokončevanja volkov edino uspešen. Ko so prosili, naj eden od njih podari ali proda ovco, da jo bodo nastavili, so kmetje odgovorili, da tega za noben denar ne store. Prepričani so, da se bodo volkovi še bolj razjezili in prihodno zimo poklali kar vse ovce v stajah. Tega praznovanja jim niso mogli z nobenim prepričevanjem izbiti iz glav.

Tečaj za pouk prebivalstva o obrambi proti napadom iz zraka je sklenila prirediti zagrebška občina. Ze lani je občina ustanovila posebno šolo, kjer se urijo instruktorji za organizacijo obrambe proti zračnim napadom, toda kljub temu se je pokazalo potrebno, da se pritegnejo k pouku še najširši sloji. Tečaji bodo razdeljeni na tri dni, vselej po dve uri in četrti.

Pripravimo in opremimo zavetišča za obrambo proti napadom iz zraka

Nekaj koristnih nasvetov iz snočnega predavanja prof. ing. Stanka Dimnika

Ljubljana, 19. aprila.

Pod okriljem komiteja tehničnega dela v Ljubljani je snoči predaval inž. Dimnik o važnem in danes nad vse aktualnem vprašanju: »Ureditev naših kleti in domov za ozačno obrambo.« Poudaril je, da ni namen predavanja ustvarjati kako vojno razpoloženje, toda vendar je bolje, da nas morebitna vihra najde pripravljene, kakor pa ne-pripravljene. Tudi poulične čenče in ljudska fantazija ustvarjata neopravičeno in pravično mnenje o uspehu in učinku letalskih napadov. Če letalec leti visoko, težko zadene, če se pa spusti nizko, je sam v nevarnosti. Glede plinskega napada pa mora obstojati precejšnja mera raznih predpogojev, vremenskih in terenskih, da je napad uspešen. Poplava celih ozemelj s plinom se je pokazala za neučinkovito. Pa tudi dosti denarja velja tako stvar. Vendar pa ob vsem tem ne smemo ostati brezbržni. Pobrigati se moramo za primerna zavetišča, kjer bi se v času napada utillili varne. Pri vsem pa, naj pride kar koli, je važna in potrebna ena stvar: čim večja hladnokrenost, razsodnost in previdnost.

Kakšna naj bodo zavetišča

Razlikovati moramo med zasilnimi zatočišči v starih hišah, med vzornimi zatočišči v novih hišah in javnimi ekupinskimi zatočišči. Prvo navedeni služijo za zaščito hišnih stanovalcev, javna zatočišča pa služijo prebivalstvu, ki jih napad preseneti na ulici ali pri poslu.

V tem predavanju je govoril še o ureditvi protiletalskih zatočišč v obstoječih poslopih. Za take namen pridejo v poštev kleti, garaže in v sili tudi stopnišča, če niso lesena. Predpogoj je, da se nahaja neposredno nad tistim prostorom betonski ali obokani strop, še bolje pa je, če je nad tem prostorom več takih stropov.

Nadaljnja zahteva je, da ima izbrani prostor možnost zasilnega izhoda, morda skozi okno ali v drug prostor. Vanj naj se ne vstopa neposredno od zunaj, marveč skozi predprostor kot vstopno celico, da prihajajoči tam odlože vrhno obleko, ki bi se zunaj morda navzela strupenega plina. Obodne (vnanje) stene morajo biti debele vsaj 40 cm, bolje več, posebno še, ako so opečne. Obstojati mora možnost, da se okna s posebej napravljanimi lesenimi ali železnimi pokrovi čim bolj tesno zapro, enako seveda tudi vrata. Okna morajo od vnanje strani obložiti z vrečami peska, da ne prodro v zavetišče drobci bomb ali ruševin. Vreče so lahko platnene, iz jute ali pa so to papirne vreče od cementa. Napolnjene morajo biti s peskom, najbolje z mivko in navskrižno prevezane z žico ali pa z vrvicami.

Ni priporočljivo, ako vodijo skozi stene zavetišča straniščne ali druge odtočne, pred vsem pa plinske cevi. Pač pa naj bo v predprostoru vodovod in po možnosti stranišče. Če ni izplakovalnega stranišča, je treba pripraviti posodo kot suho stranišče (na šoto na pr.).

Priporočljivo je, da vodijo skozi stene ventilacijski cevovodi, ki bi bili ob napadu v zavetišču zamašeni, sicer pa bi na gravitacijski način stalno zrutili zaščitni prostor. Tak cevovod bi tudi lahko služil za dovod zraka k črpalki s cedilom (filtrom), ako je potrebno, da ga oskrbimo z zračno črpalko. Preskrbeti je treba, da se zavetišča lahko zračijo na preprih skozi okno in vrata, dokler ni letalskih napadov.

Strop nad zavetiščem moramo ojačiti. Če je strop samo lesen, potem moramo pod njim namestiti novo železobetonsko ploščo. Ako pa že imamo betonski ali obokani strop, potem ga od spodaj opazimo z deskami, legami in pokončnimi ali poševnimi oporami, da zmore obtežbo 1500 do 2500 kg/m². Strop mora biti namreč zmožen prenesti vso težo ruševin, ako bo bomba nanj zrušila zgornje stropove in stene. Leseni opaž pod stropom je nujno potreben, da ne odleti omet od stropa, ako bi v bližini poslopja ali celo v poslopje samo udarila bomba.

Priporočljivo je, da tla v sobi nad zavetiščem obložimo z enim ali dvema slojema vreč peska, ki naj bi prestrezala udarce ruševin odnosno bomb. Če pa je nad zavetiščem betonska terasa, potem je treba vreče s peskom (ali če te ni, lahko tudi z opeko ali lomljenecem) naložiti v poševni ravnanji tako, da se na vrhu lahko prekrijejo z betonom, ki bi bombo odbijal.

Velikost zavetišča naj bo tolikšna, da odpade na osebo 3 m² zraka in 1,35 m² tal. Človek potrebuje nekako 1 m² zraka na uro, za silo vzdrži pri tej množini tudi podlugo uro. Zavetišče s 30 m² prostornine in 14 m² površine tal bo služilo lahko desetim osebam, ki bi vzdržale 3 do 4,5 ure brez obnovljanja zraka. Ugodno pa je, če moremo razširiti prostor, ker preprečimo s tem preveliko segrevanje in ovlažitev zraka zaradi dihanja.

Če nimamo primernega zavetišča, ki bi nudilo varstvom vsem stanovalcem poslopja, potem smemo računati tudi samo z 1 m² zraka in 0,65 m² tal na osebo, zato pa moramo zrak obnovljati z zračno črpalko na cedilo, ki mora biti sposobna črpati vsaj 30 do 50 litrov zraka na osebo in minuto. Zračne črpalke imajo lahko pa na cedilu navadne plinske maske, a ženemo jih z roko.

Kako bodi zavetišče opremljeno

V zavetišču moramo imeti pripravljeno: dobro zaprto posodo s pitno vodo, nekoliko hrane, nekaj stolov, po možnosti klop ali divan, kramp, lopato in železno lomilko (drog). Luč naj bo električna, ki naj ima poseben kletni vod odceljen od varovalk, ker moramo električne vode za nadstropja pri napadu odklopiti. Nikakor ne smemo v zavetišču uporabljati petrolejke ali podobne luči, ki uničuje v prostoru kisik in kviri zrak. Vsekakor moramo imeti tudi električno luč na baterije (vendar le na suhe baterije).

Imeti moramo nadalje tudi potrebno število plinskih mask in pa zaščitni krov, varen pred strupenimi plini, vsaj za eno osebo. Vsako zaklonišče naj ima določeno g. poveljnika, ki skrbi za red, daje potrebna navodila, preskrbi v primeru potrebe za pomoč in pazi na potek in konec letalskega napada.

Prva dolžnost hišnih gospodarjev

Vsak hišni gospodar ali rodbinski glavar naj čimprej oskrbi:

1. Naroči potrebno množino peska (mivke) za polnjenje vreč s peskom, odnosno za gašenje.
2. Oskrbi čim večje število vreč iz jute, platna ali starih papirnatih vreč od cementnih pošiljk.
3. Oskrbi lesene pokrove za tesno zapiranje kletnih oken.

4. Določi potrebne prostore v kleti, ki bi bili primerni za zavetišče in uredi tesno zapiranje vrat.

5. Preskrbi deske in opore za podpiranje in opaženje kletnega stropa.

6. Oskrbi odstranitev vse nepotrebne navlake in ropotije iz podstrešja. Oskrbi na podstrežju neizgorljiv tlak in zavaruje les strešne konstrukcije pred vnetljivostjo.

7. Pripravi dobro zaprto posodo za pitno vodo in še drugo za hrano. Enako preskrbi zasilno stranišče.

8. Pripravi vse potrebno za razsvetljavo zavetišča.

9. Preskrbi plinske maske, zaščitno obleko in morebiti še črpalke za zrak.

Predavanja so spremljale skioptične slike, ki so pokazale, kako naj se zavetišča zgrade in opremljajo. Stevilno občinstvo je predavatelju z zanimanjem sledilo. Nabilo polna dvorana je pokazala, da bo moral komite, ki namerava prirediti še vrsto podobnih predavanj, poskati morda kak večji prostor.

Filmi

Bela sužnja. (Kino Matica.) V režiji emigranta Sorkina in »super-revizorja« G. W. Pabsta so Francozi obdelali snov, ki je sama na sebi dovolj kočljiva, saj ni daleč od tistega, kar so svoje čase ljudje s plitvim okusom »požirali« kakor mano: zgodbe iz harema z ženami, evnuhi, junaki in lopovi, spletkami in dobro voljo. »misterioznostjo« in razburljivostjo. Mlada Francozinja postane v lahkomišelnj, pa globoki ljubezni žena turškega plemenašca ter se z njim preseli v Carigrad, v staro, konservativno Turčijo z nasilnimi in krutimi predpisi in nazori. Njeno življenje in trpljenje, spletke in obraz moderne Turčije, ki se v prvih obrisih že javlja iz gošče s prvimi glasniki, reformatorji in revolucionarji, hudi boji za ženske pravice ter ob koncu srečen beg: to je snov, ki jo srečamo v pričujočem filmu. Francozi so iz te avanturistične zgodbe napravili romantični film, v katerem sta fantazija in fabulistična iznajdljivost modro temperirani po logiki počenja. Dobra okusa orientalnega miljeja in kolorita ter po okusu izcezelirani psihološki in karakterni obravnavi, v katero je režiser prenesel težiče. Na ta način je Sorkin ustvaril film, ki po materialu in po problematiki plati v teh časih prav zares ni aktualen, vendar je sprejemljiv, ker je v njem dovolj dejanske utemeljenosti, dobrega opazovanja, pristno učinkujočega ozračja ter izbornega tempa. Igralci John Lodge, Vivianne Romance ter zlasti Dalio, ki ustvari neprekosljivo fino psihološko figuro sultana-paranojka, so odlični interpreti, ki odlično izpolnjujejo zahteve. »Bela sužnja« je prijetno in znosno romantično delce, ki bo najbrž imelo čeden obisk — ne samo zaradi naslva.

Ker ni bil zadovoljen s kaznijo je pobegnil iz zapora

Maribor, 18. aprila. Pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah je pobegnil še dni iz zapora tamošnjega okrajnega sodišča viničarski sin Janez Gamzer iz Trčove. Vzrok njegovega pobege je kaj nenavaden. Gamzer je bil zaradi poškodbe tuje lastnine v preteklem mesecu obsojen na 30 dni zapora. Že med razpravo pa je Gamzer sodniku ugovarjal proti sodbi ter je dejal, da ga ne sme obsoditi več, kakor na 20 dni, ker več tudi ni zaslužil. Tudi v zaporu se je neprestano pritoževal zaradi prehude obsode ter je pravil sodelnikom, da ne bo sedel več, kakor 20 dni. Svojo napoved je Gamzer tudi uresničil. Ko je poteklo natanko 20 dni od nastopa zapora, je porabil ugodno priliko, ko je žagal na dvorišču sodišča drva, ter pobegnil. Sedaj ga iščejo orožniki, da bi odsedel še ostalih 10 dni.

Jesenice

Odpusti pri KID. Velikonočni teden je prinesel nad 100 delavcem pri KID obvestilo o odpustu. KID opravičuje svoje postopanje s pomanjkanjem naročil, javnost pa komentira te odpuste tudi drugače. ZZZ je takoj začela z intervencijami v korist svojega članstva. Takoj po doznani odpustov je obiskal tehnično vodstvo tovarne poslanec dr. A. Šmajd z zastopniki tukajšnjega javnega življenja, da pomagajo delavstvu. Pripravljena se širša akcija v zaščito našega delavstva.

Kurji tat prijet. V zadnjih tednih so začele na Jesenicah zginjati kure, ponekod kurja jaja in tudi zajci. Policija se je za zadevo zanimala in se ji je posrežilo izslediti krivca v osebi znanega delomržeča 26 letnega F. Matevca, ki je samo pri železniškem uradniku na Prešernovi cesti št. 1 v zadnjem času ukradel 9 kur. Fant se je, ko je bil izsleden, sicer nekaj časa skrival po Mirci, toda na veliko soboto je padel policiji v roke. Ostale tatvine so pa izvršili otroci, 11 do 15 letni fantiči. Policija jih je prišla in izročila staršem s primernim poukom.

Okral in zbežal. Na belo nedeljo zvečer je na Javorniku z nožem obdelal tri fante neki Fr. K. iz St. Vida pri Stični. Fant se je kaznjivega dejanja zavedal. Skril se je pred policijo, toda dne 18. aprila se je sam javil na sodišču v Kranjski gori.

Geljske novice

Velik koncert Akademskega pevskega zbora iz Ljubljane pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije, bo v soboto, 22. t. m. v »Unionu« ob 8 zvečer. Kakor pomeni doba slovenskega prepoveda začetek celokupnega narodnega življenja in poznejšega razvoja do danes, tako pomeni začetek ustvarjanja glasbene kulture, ki se je razvijala do sedanjosti. Ta doba je rodila vsaj eno pesem, ki je dosegla razvoj in višek takratnega snovanja v oghih skladateljih (od Potočnika preko Fleišmana, Riharja, ki ima še posebne zasluge, ker je ustanovil prvi slovenski strokovni zbor sloh — v semenišču, dalje preko Maška, Hajdrina, Nedveda, Fr. S. Vilharja in D. Jenka), ki nam jih bo APZ predstavil na svojem koncertu. Pesmi so naštudirane v interpretaciji Franceta Marolta, ki s svojim zborom še vrsto let črpa snov za svoje koncertne programe iz narodove glasbene zakladnice ter prikazuje v najtanjši glasbeni izdelanosti. — Celjani, ne zamudite tega za Celje izrednega dogodka.

Bežigrasko prosvetno društvo ima svoj 10. prosvetni večer v četrtek, dne 20. aprila 1939 ob 8 zvečer v Mavričevi dvorani (poleg kavarne Majcen na Tyrševi cesti). Predava g. prof. Bergant Mavrič o: »Slovenskih velikih možeh kot prvih voditeljih slovenskega naroda.«

Vsem diplomiranim tehnikom! Ljubljanska sekcija Udruženja diplomiranih tehnikov Vas vabi na svoj redni letni občini zbor, ki se bo vršil 22. t. m. ob pol 20 v salonu restavracije »Šestica« na Tyrševi cesti št. 6. Vabljeni tudi nečlani.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v C		Relativna vlažnost v %	Oblačnost	Veter (smern. jakost)	Padavine	
		noč.	dnev.				m/m	vrsta
Ljubljana	765.2	13.0	7.8	51	9	ENE ₂	10.1	dež
Maribor	767.6	11.0	7.0	50	10	NW ₂	—	—
Zagreb	761.5	12.0	7.0	86	10	SW ₂	6.0	dež
Belgrad	753.3	19.0	10.0	76	5	NW ₂	1.0	dež
Sarajevo	757.1	15.0	3.0	80	8	0	—	—
Vis	759.0	14.0	10.0	90	10	SE ₂	—	—
Split	758.4	19.0	13.0	60	6	ENE ₂	1.0	dež
Kumbar	758.6	22.0	10.0	60	2	N ₂	—	—
Rab	758.7	15.0	12.0	50	7	SE ₂	—	—
Dubrovnik	758.0	21.0	7.0	60	0	E ₂	—	—

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, hladna in vetrovno vreme.

Koledar

Danes, sredo, 19. aprila: Leon. Četrtek, 20. aprila: Marcelin.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kurait, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

»Putnik« priredi 28. in 29. junija popularni izlet v Benetke s posebnim vlakom in posebnim parknikom za 160 din po osebi. Ker je število omejeno, opozarjamo že danes na veliko ugodnost ter sprejemamo prijave v vseh biljetarnah »Putnika«.

APZ bo ponovil svoj koncert za vse ljubljanske srodneje šole dne 28. t. m. v »Unionu« ob 20. Nekaj vestopne bo na razpologo za občinstvo, ki ni moglo na koncert 3. t. m. zaradi popolnoma razprodane dvorane. Te vestopnice se bodo prodajale na univerzi v vratarjevi loži. Čas prodaje bomo objavili v kratkem.

Na koncertnem sporedu mladinskega pevskega zbora z Rakeka so zastopani naslednji skladatelji: Adamič, Bravničar, Cvetko, Dolinar, Osterc, Pirnik, Premrl, Sancin, Sivic in Tomc. Nekatero skladbo se se na mladinskih koncertih v Ljubljani že izvajale, po večini pa so to najnovejša dela, ki se bodo v Ljubljani prvič javno izvajala. Prvi del koncerta začne s korosko narodno v priredbi Emila Adamiča, nato se zahteva do izvajalcev večjaja in prehaja koncertni spored v dela, ki pripadajo slovenski moderni, da najmodernejši etruji. Vse težave, ki so v posameznih skladbah nazivane, obvlada mladi zbor popolnoma dovršeno, zato je njegova vrednost tem večja, ker izvaja dela, ki pomenijo za marsikaterega drugega izvajalca izredno trd oroh. Ker je zbor meščanske šole z Rakeka pod vodstvom gospoda Pirnika v resnici dober, priporočamo obisk koncerta v ponedeljek, dne 24. t. m. v veliki Filharmonični dvorani. Začetek bo izjemoma ob pol 9 zvečer. Klavirsko spremljanje nekaterih zborov bo skrbel skladatelj Pavel Sivic. Predprodaja vestopnic v knjigarni Glasbene Maticе.

Častniki ljubljanske posadke bodo priredili dne 22. aprila 1939 koncert v korist sklada za pobijanje jetlike v vojski. Prosimo prijatelje vojske in rezervne častnike, da to humanitarno prireditve v čim večjem številu obiščejo. Vstopnina — prostovoljni prispevki. Začetek ob 21. Obleka večerna.

Uprava policije v Ljubljani obvešča, da bo pregled novih motornih vozil v petek, dne 28. t. m. od 8—11 v Ljubljani na Bregu št. 20, dovolj iz Novega trga. — K temu pregledu je treba pripeljati tudi vse avtomobile, avtobuse in motokole, ki letos iz kakršnega koli razloga še niso bili komisijso pregledani in odobreni za promet.

V društvu za pravno filozofijo in sociologijo v Ljubljani bo v petek, dne 21. t. m. točno ob 6 zvečer, v juridični seminarjski dvorani na univerzi predaval g. dr. Trofenik Rudolf o temi: »Pogledi na slovensko pravno filozofijo«. Vabljeni vsi, ki se zanimajo.

Banovinska sekcija Podmladka Rdečega kriza opozarja starše in prijatelje mladine na akademijo, ki bo prihodnje nedeljo, 23. t. m. ob pol 11 v franciškanski dvorani. Vstopnice po 8., 6 in 4 din se dobe v pisarni »Pax et bonum« v Franciškanski ulici. Pomagajte nam poslati naše revne učence na letovanje! Zato Vas vljudno vabimo na to prireditve.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 zvečer: Sreda, 19. aprila: »Živi mrtveec. Red Sreda. Četrtek, 20. aprila: »Kaj je resnica?« Red B. Petek, 21. aprila ob 15: »Hlapci. Dijaška predstava. Globoko znizane cene od 14 din navzdol. Izven. Sobota, 22. aprila: »Potovanje v Benetke. Red A.

Abonenti reda Sreda bodo imeli jutri predstavo Tolskega drame »Živi mrtveec s Kraljem v naslovni vlogi. Delo spada med najzanimivejše igre iz ruske literature ter se odlikuje z odličnimi kreacijami.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Sreda, 19. aprila: »Aida«. Gostovanje gospe Zinke Kune-Milanovec. Izven. Četrtek, 20. aprila: »Werther«. Red Četrtek, Gostovanje Josipa Gostiča. Petek, 21. aprila: Zaprt. Sobota, 22. aprila: »Falstaff«. Premiera. Premier.

Mariborsko gledališče

Sreda, 19. aprila: zaprt. Četrtek, 20. aprila ob 8 zvečer: »Upniki na planci. Red C. (Pozor! Sprememba!)

Končni izid mojstrskega šahovskega turnirja v Zagrebu Državno prvenstvo si je osvojil dr. Milan Vidmar

Mojstrski šahovski boj za državno prvenstvo 1939 v Zagrebu	Pire	Lešnik	Kaabar	Preinfalk	Vidmar dr.	Vuković	Furlani	Petek	Filipčić	Kostič	Tomović	Vidmar ml.	Rožić	Bröder	Schreiber	Avirović	Točke	Mesto
Pire Vasja	1/2	1	1	1/2	1/2	1/2	1	0	1/2	0	1	1/2	1/2	1/2	1	1	9	
Lešnik Ivan	1/2	0	1	0	1	1/2	1	1	1/2	0	0	1	0	0	0	0	7 1/2	
Kalabar dr. Sadi	0	0	0	0	0	0	0	0	1/2	1/2	0	1/2	1	1/2	1	1	0	4
Preinfalk Anton	0	1	1	0	1	1/2	1/2	1	1/2	0	0	1	1/2	1/2	1	1	8 1/2	
Vidmar dr. Milan	1/2	0	1	1	1	1	1	1	1	1/2	1/2	1	0	1/2	1	1	10 1/2	
Vuković Sava	1/2	1/2	1	0	1/2	0	1	0	1	1/2	1	1	1/2	1/2	1/2	1	9 1/2	
Furlani Ljudmil	1/2	1/2	0	1/2	0	0	0	0	1/2	1/2	1/2	1/2	0	1/2	0	1/2	0	4
Petek	0	0	1	1/2	0	1	1	1	1/2	0	0	1	0	1/2	0	0	5 1/2	
Filipčić Milan	1	0	1/2	0	0	0	1	1/2	1/2	0	1	1/2	1/2	1/2	0	0	6	
Kostič Bora	1/2	1/2	1/2	1/2	0	1/2	1/2	1	1/2	1/2	1/2	1	1	1	1	1	9 1/2	
Tomović Vasilije	1	1	1	1	1/2	0	1/2	1	1/2	0	1	1/2	0	1	1	1	10	
Vidmar Mitau ml.	0	1	1/2	1	1/2	0	1/2	1	0	1/2	1	0	1	1/2	1/2	1	9	
Rožić Kosta	1/2	0	0	0	0	0	1/2	0	1/2	0	0	0	0	0	0	0	1 1/2	
Bröder Mirko	1/2	1	1/2	1/2	1	1/2	1	1	1/2	0	0	1/2	1	1	1	1	0	8
Schreiber Mirko	1/2	1	1	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1	1	1	1	1	9 1/2	
Avirović Borde	0	1/2	1	0	0	1/2	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	7	

V Grčiji kupi in proda največ Nemčija Največ prinese Grčiji tobak, ki ga Nemčija pokupi nad polovico

Zanimivi so statistični podatki, ki kažejo trgovinsko razmerje med Grčijo in Nemčijo, čeprav se ti podatki nanašajo na prvih enajst mesecev lanskega leta. Nemški izvoz v Grčijo je znašal v enajstih mesecih 2.611.464 ton, v vrednosti 13.526 milijonov drahem. V istem času je Grčija izvozila 1.240.644 ton, v vrednosti 8.448 milijonov drahem. Primanjkljaj zunanje trgovine Grčije znaša torej 5.078 milijonov drahem. Vendar ta primanjkljaj pada, če ga primerjamo s številko, ki velja za isto razdobje prejšnjega leta. Tedaj ga je bilo za 6.085 milijonov drahem. Zboljšanje grške trgovinske bilance za več kot milijardo drahem je po večini zasluha večjega izvoza grških kmetijskih pridelkov v zadnjem letu.

Najvažnejši dobavitelji v lanskem prvih enajstih mesecih so bili: Nemčija z 3.897 milijoni drahem, Velika Britanija z 1.844 milijoni, Romunija z 1.371 milijoni, Združene ameriške države 986 milijoni, Avstralija s 660 milijoni, Italija s 471 milijoni, Jugoslavija s 407 milijoni drahem itd.

Med kupci grškega blaga je Nemčija na prvem mestu. V omenjeni dobi ga je nakupila za 3.119 milijonov drahem. Na drugem mestu so Združene ameriške države z 1.214 milijoni, Velika Britanija z 788 milijoni, Italija s 483 milijoni, na petem me-

stu pa je bila Českoslovaška z 275 milijoni. Najvažnejši grški izvozni proizvod je tobak, ki ga je Grčija lani prodal v tujino 48.707.902 kg in je dobila zanj 5.116,5 milijonov drahem. Od tega ga je več kot polovico (po vrednosti) kupila Nemčija, ki je lani za grški tobak plačala 2.617,8 milijona drahem.

„Zogu huši od Turkov“

Kakor pravijo Italijani, albanski listi pripisujejo trpljenje, ki ga je doživel albanski narod zdajnja leta pod vladavino, ki se da primerjati z nekdanjim turškim režimom. Listi prinašajo tudi podrobnosti o begu kralja Zoga in njegovih najbližjih sorodnikov, ki so odnesli s seboj 28.500 zlatnikov iz zakladnice finančnega ministristva in 20.000 zlatnikov iz drugih blagajn. Potrjujejo tudi, da so oškodovali blagajno albanskega Rdečega križa. Albanska vlada bo intervenirala po diplomatski poti, da se ji ta denar vrne. Albanija prihaja vse bolj in bolj v novo življenjsko dobo. Novica, da je italijanski kralj sprejel ponujeno mu albansko krono, je zbudila v vsej Albaniji nepopisno veselje in navdušenje.

Prijateljstvo, ki zamenjuje srčice

Predsednik madžarske vlade grof Teleky, ki se te dni mudi na obisku v Rimu, je podal preko agencije Stefani izjavo za italijanski tisk. V njej pravi: »Sem iskren prijatelj Italije in občudujem Italijo že od mladega. Še preden sem mogel pojmovati veličino Italije in njen politični in kulturni pomen, so me intimne tradicije družile z večno Italijo. Moj stric grof Aleksander Teleky je bil Garibaldijev polkovnik. Garibaldi ga je tako ljubil, da je po neki bitki na Siciliji menjal z njim srajco ter ga tako simbolno izvolil za brata. Naša družina hrani Garibaldijevo srajco kot dragocen spomin. Moj stric pa je imel še drugo stvar, ki ga je spominjala na Garibaldija, namreč neko svetilko, izdelano iz granate, ki je priletela v bližino vašega junaka, a na srečo ni eksplodirala. Polkovnik Teleky je vzel to granato s seboj in jo spremenil v svetilko. V moji mladosti se mi je v luči te zgodovinske svetilke kazala daljna in lepa dežela Italija, dežela svobode in edinosti, ki so zanj moj stric in mnogi madžarski rodoljubi pretili svojo kri. Minilo je mnogo let. Zasanjan čedeč je postal drugi predsednik madžarske vlade, a njegovo navdušenje je doseglo vrhunec, ko je imel priložnost prvič spoznati močno novo Italijo, obnovljeno in duhu fašizma in njegovega velikega voditelja. Tem čustvom živlega prijateljstva se pridružuje tudi čut hvalečnosti vsega madžarskega naroda do fašistične Italije, še posebej pa do njenega velikega duceja. S takšnimi čustvi prihajam v Italijo, veliko prijateljsko državo.«

General Guzzoni, vrhovni poveljnik italijanske armade, ki je zasedla Albanijo. Pred njim deklica, ki so jo poslali, da mu izroči v zahvalo šopek cvetja.

Windsorski je ostal pokoren svoji materi „Povsod me spremlja moja mati, in kar mi svetuje, je zame sveto“

V zadnjem času o vojvodi in vojvodinji Windsorski ne poročajo mnogo. — Beremo pa o njih kakšno poročilo gotovo tedaj, kadar opustita kak svoj načrt, čeprav ni posebno važen. Zadnjič sta sklenila odpotovati za nekaj časa v Maroko. Pravijo, da sta nameravala ostati tam mesec dni in obiskati razna tamkajšnja mesta. Pa sta nenadoma tudi ta svoj načrt opustila. Kakor vselej ob taki priliki, se je tudi zdaj njuna okolica začudeno spraševala, kdo je tiista osebnost, ki ima nanju tolikšen vpliv. Nekdo mora le imeti toliko moči, da vojvoda in vojvodinja njemu na čast brez nadaljnje opuščata svoje načrte, kakor n. pr. zdaj potovanje v Maroko.

Nekateri so mislili, da sta sklenila opustiti svoje potovanje v Maroko zaradi napetega mednarodnega položaja, kajti ta napetost se je razlegnila celo na Maroko. Toda vzrok za to mora biti čisto drugi, saj je vendar znano, da Windsorska nista tolikšna strahopetca, da bi zaradi mednarodne napetosti opuščala svoj nameravani izlet v Maroko. Kdo naj bi jima tudi kaj storil, saj vendar vsak lahko ve, da nista preveč nevarna, gotova pa ne takšni osebnosti, da bi se zaradi njiju mogel politični položaj danes kaj spremeniti. Na drugi strani pa je tudi znano, da zaradi takšnih razlogov, kakršni so na primer mednarodna napetost, vojvoda Windsorski ni nikdar še opuščal svojega potovanja, na katerega se je bil odločil. In zdaj je že tako za katerega sklenil potovati s svojo ženo v Maroko, da je bil celo znan že natančen spored njegovega bivanja v Afriki. Odpotovati bi bila morala že v začetku tega tedna.

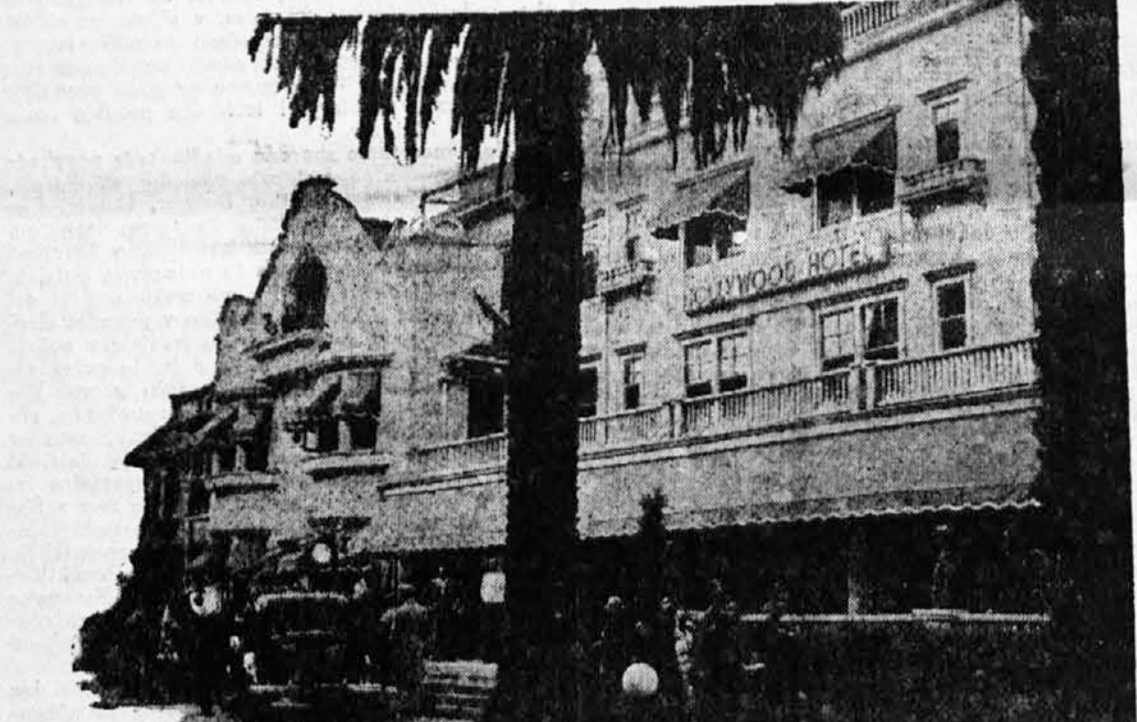
Zdaj pa je njuna okolica le ugotovila, kdo ima nanju tolikšen vpliv. Ljudje, ki žive najbližje vojvodi in vojvodinji Windsorski, so zadnjič opazili, da je prispela na ime vojvode neka brzojavka.

Pozneje pa se je izvedelo tudi to, da je brzojavko poslala mati vojvode Windsorskega, angleška kraljica-mati Mary. V brzojavki je svojo sina prosila samo to, naj vendar dobro premisli, preden se odloči za takšno potovanje v Afriko, kajti časi so danes zelo resni.

Da je vojvoda dobil takšno brzojavko, so izvedeli tudi časniki. Obrnili so se nanj in se hoteli prepričati, če je to res, da ne bo potoval zaradi omenjene brzojavke v Maroko. Odgovoril jim je zelo ljubeznivo. Z velikim zanimanjem so ga časniki poslušali, ko jim je dejal:

»Moja mati od daleč skrbi zame. Povsod me spremlja, često pa me celo prehiti. Kar mi ona danes svetuje, mi je sveta, in ne morem drugače, kakor da uslišim njene vroče želje.«

Torej je le angleška kraljica-mati tiista, ki dostikrat odloča o potovanjih svojega sina, bivšega angleškega kralja Edvarda VIII., po poroki s Simpsonovo pa samo vojvode Windsorskega. Ostala mu je skrbna mati.

Hotel »Hollywood« v filmski prestolnici istega imena. S to stavbo je tesno zvezana zgodovina ameriškega in svetovnega filma. V njem so prebivali prvi izdelovalci filma in prvi filmski zvezdniki: Mayer, Warner, Griffith, Mary Pickfordova in drugi. Za 35 letnica tega hotela so v Ameriki izdelali film »Hollywood«, v katerem je obnovljena zgodovina tega posloplja in zgodovina ameriškega filma.

Sestra velike učenjakinje Curie - umrla

Iz Varšave poročajo, da je tam umrla Marija Dluska, sestra velike znanstvenice Marije Skłodowske-Curie, k je s svojim ožem odkrila radium. Pokojna Marija Dluska je bila doktor vsega zdravilstva. Dolgo časa je živela v Parizu, kjer je razvijala svoje plodno znanstveno delovanje. — Mnogo dobrega pa je predvsem storila poljskim izseljencem, ki so se bili nastanili v Franciji. Po obnovitvi Poljske se je spet vrnila v domovino, kjer je skupno s svojim možem upravljala številne socialne in zdravstvene ustanove. V zadnjih letih se je predvsem posvetila inštitutu za radium. To je tudi njena ustanova. Kolika zaslug si je pridobila s svojim znanstvenim in narodnim delovanjem, pričajo najlepše njena visoka odlikovanja, ki jih je dobila precej.

Programi Radio Ljubljana

- Sreda, 19. aprila: 12 Zborovski koncert (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Stirje fantje — 14. Napovedi — 15. Mladinska ura: a) Macocha in druga čudesa Moravskega kraja (g. dr. Valter Bahinec); b) Opazni in poskušaj (g. prof. Miroslav Adlešič) — 18.40 Ob meziniku naše vzgojne kulture (g. prof. Etbin Bojc) — 19. Napovedi: poročila — 19.30 Nac ura — 19.50 Uvod v prenos — 20. Prenos opere iz ljubljanskega gledališča. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar); v II. odmoru: Napovedi: poročila. — Konec ob 23.
- Četrtek, 20. aprila: 12 Jožek in Ježek — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert radijskega orkestra — 14. Napovedi — 18. Pester spored radijskega orkestra — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19. Napovedi: poročila — 19.30 Nac ura — 19.50 »Za Krajno premoženje: za Krajno uboženo; za Krajno uboženo; za Krajno rojen« — Ob 23.00 letnici izida Valvazorjeve Slavo vojvodins Kranjske. — Vreda prizorov o življenjskem delu velikega moža. — Rokopis pripravil Niko Kuret. Izvajajo člani radijske igr. družine. Vodi inž. Ivan Pengov — 21. Reprodiciran koncert sinf. glasbe — 22. Napovedi: poročila — 22.15 Prenos plesne glasbe iz restavracije »Emona«. — Konec ob 23.
- Petek, 21. aprila: 11 Solska ura: V Slovenski Krajini (gđ. Julija Sušteršič) — 12 Nac ura: pesem (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert radijskega orkestra — 14. Napovedi — 18. Zenska ura: Letošnje modne novosti (ga. Mehe Marija) — 18.20 Francoske pevecice (plošče) — 18.40 Slovensčina (g. dr. Stanko Lebn) — 19. Napovedi: poročila — 19.30 Nac ura — 19.50 Pomladanske plantinske ture (g. dr. Arnost Brič) — 20. Po domače (plošče) — 20.30 Koncert. Sodeluje: gđ. Stofka Korenčanova in radijski orkester. Dirigent D. M. Sijanec. — 22. Napovedi: poročila — 22.30 Angleške plošče. — Konec ob 23.

Daruj 1000 din — in plačaj si en kamen za »lovenski prosvetni dom v Ljubljani!«

Norman Raily Raine: JUNAŠTVA ROBINA HOODA ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Noge so ju nosile lahkotno. Zdelo se jima je kakor bi jima bile vzraše peruti...

XII.
Kazen in plačilo.

V dvorni kapeli je divjal po Robinovem odhodu in boju s sirom Guyjem Gisbourneškim hud boj. Vojaki princa Ivana brez dežele se niso hoteli kar tako meniti tebi nič uklomiti upornikom, ki so nekateri, da bi se lažje borili, pometali razse meniške halje, drugim pa so izpod halj, ki so bile v bojnem metežu razcefrane, prikazala obleka, kakršna je nosil saksonski preprosti narod. Tla so bila rdeča od krvi. Zene so se vrečaje stiskale k zidovom, tiste, ki so bile blizu vrat, pa so se razteple na vse strani med glasnim tanzanjem in iadikovanjem. Zunaj so govorile vojakom, da se je bil vrnil kralj Rihard z Levjim sročem iz svete dežele ter da zdaj v kapeli siru Guyju Gisbourneškemu in princu Ivanu brez dežele prede trda.

Ti zvitni plačanci so računali sami pri sebi z možnostjo, da se bo položaj zasulak za njihova gospodarja princa Ivana brez dežele ter za sira Guyja Gisbourneškega na slabše. Zato so si dejali, da bo prav, če ne posegajo prav nič v dogodke, ampak modro mirujejo. Kajti kralj je kralj in če bo zmagal —

90
njavi, prav nič niso mislili na to, da so oboroženci, ki se zdaj bore za princa Ivana brez dežele in sira Guyja Gisbourneškega dejansko njihovi tovariši. Plačani ljudje izgube v takih primerih vsakršno čustvenost. Edino važno se jim zdi le to, kako bodo sami najugodnejše in najlepše prebili življenje in čim več zaslužili. Zato so zdaj sklenili, da se bodo vedli popolnoma mirno in pustili, naj se vprašanje zmagovalca rši brez njihovega poseganja v notranjščini dvorne kapele.

Najtrdovratnejši pristaži princa Ivana brez dežele in sira Guyja Gisbourneškega so so še vedno mačno upirali. Končno pa so tudi oni sprevideli, da je vsak odpor dejansko odveč in nemogoč.

V dvorni kapeli je bila bitka zdaj že v kraju.

Vojaki sira Guyja Gisbourneškega in princa Ivana brez dežele so se konec krajev naveličali upirati, zlasti se, ko so uvideli, da jih je vedno manj. Tod in tam so že kar cele skupine začele odlagati orožje in ga polagati na kup pred kralja Riharda z Levjim sročem. Nekateri pa že sploh skrajja niso nudili posebnega odpora, saj se jih je tudi med plačanci našlo lepo število takih, ki so bili skrivaj privrženci kralja Riharda. Zdjaj so se, ko so videli, kako zadeve kažejo, pokorilci, odložili orožje ter se kat podaniki priklonili spoštljivo pred kraljem Rihardom. Končno so položili orožje prav vsi, tudi najtrdovratnejši — kajti sprevideli so, da bi bil vsak nadaljnji odpor popolnoma odveč in bi jih na vse zadnje le brez potrebe utegnil veljati še glave.

Dolgo čas je prebledeval in se v za-

drepi obotavljal poraženi princ Ivan brez dežele. Ko je zapazil, da je izginil njegov najzaupnejši svetovalec, njegova dešna roka in njegova moč, sir Guy Gisbourneški, se je v hipu začutil elabotnega in neoblegjenega. Kakor bi z duhom ne bil prisoten, je gledal na vojake, ki jim je bil tako zaupal in ki jih je bil tako bogato plačal ter jim povrh še ob vsaki priliki dovoljeval, da so plenili in ropali uboga saksonsko ljudstvo. Ti njegovi plačanci so ga zdaj, ko se je boj začel obračati in zanj kazati slabo, začeli zapuščati kar v trumah. Drug za drugim so pristopali in odlagali orožje pred kralja Riharda z Levjim sročem, njegovega brata, ki ga je bil nameraval napraviti z angleškega kraljevskega prestola. Rihard je stal na vzvišenem mestu in dobrohotno gledal na vojake, ki so odlagali orožje ter se klanjali pred njim. Princ Ivan brez dežele se je nenadoma začutil zapuščenega in osamljenega; najrajši bi se bil kar razjokal. Pred očmi mu je začela stopati ena sama predstava: kakšna bo kazen, ki mu jo bo za veleizdajo in nezvestobo zdaj naložil njegov brat. Le kje je sir Guy Gisbourneški? Da bi se vsaj ta prikazal od kakšne strani! Prav zdaj, ko bi bil utegnil biti njegov nasvet najkoristnejši in njegove, vselej modre odločitve najpotrebnejše, ga ni bilo od nikoder!

Ta hip pa se je po dvorni kapeli nenadoma od ust do ust raznesla mračna vest. Vrhanje se je razlegnilo po prostoru:

»Sir Guy Gisbourneški je mrtev! V boju ga je premagal Robin Hood!«

Vedno trdovratnejše se je širila ta novica.

Princu Ivanu brez dežele se je zadelo kakor bi se mu bila v trenutku izpodmaknila tla.

Moral je verjeti, kajti vest so novi prisilci sproti trdovratno potrjevali.

Zdjaj je konec, si je dejal. Vse je v kraju, ves odpor je zlomljen, vsi načrti prekržani.

Moral se bo pokoriti.

Ko je uvidel, da je dokončno premagan, se je priklonil pred svojim bratom. Padel je pred njim na kolena v znak podložnosti in vdanosti.

Strah pred posledicami svojega početja in krivic, ki jih je bil napravil za časa Rihardove odsotnosti, mu je vllil krotkost v dušo. Bal se je kazni, ki mu jo bo njegov strogi brat prav gotovo naložil. Zato se je odločil in se bratu poklonil.

V tej bojazni pa nikakor ni bil izgubil svoje prirojene zvitosti.

Odlučil se je, da se bo še poskusil s prebrisanostjo izleteti iz škripca, če se bo le dalo.

Zvitost je sploh zelo značilen pojav pri vseh ljudeh takrat, kadar zabredejo v težave. Ob takih prilikah se redno pojavlja v človeku ter ga vsega prevzame. On pa jo sprejme kakor svojega najzvestejšega in najkoristnejšega prijatelja v zadržki ter z njeno pomočjo poskuša izkoristiti vsako tudi še tako neznanatno malenkost, ki bi mu pomagala priti iz neugodnega položaja in nevarnosti. In mora se reči, prav pogosto je zvitost dober pomočnik v sili.